

รู้ไว้ใช้ว่า

นครวัด นครธม : อาณาจักรที่ยิ่งใหญ่และ นครแห่งศรัทธา (1)

พุมรี อรรถรัฐเสถียร¹

7 สิ่งมหัศจรรย์ของโลกที่ถูกสร้างด้วยมือของมนุษย์ โดยมีได้ใช้เครื่องจักรใดๆ ซึ่งแต่ละแห่งมีสาเหตุการสร้างที่แตกต่างกัน ดังเช่น “ทัชมาฮา” ในประเทศอินเดีย ถูกสร้างขึ้นมาจากความรัก หรือ “กำแพงเมืองจีน” สร้างขึ้นจากแรงปรารถนาของผู้มีอำนาจ ส่วน “นครวัด นครธม” หรือในภาษาเขมรเรียกว่า “อังกอร์วัด อังกอร์ธม” (Angkor Wat-Angkor Thom) มิได้ถูกสร้างขึ้นจากอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์ แต่มาจากความศรัทธาต่อเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู “รู้ไว้ใช้ว่า” ฉบับนี้จึงนำเสนอเรื่องราว 1 ใน 7 สิ่งมหัศจรรย์ที่อยู่ในประเทศกัมพูชา นั่นก็คือ “นครวัด นครธม” อันเป็นโบราณสถานที่ยิ่งใหญ่แห่งหนึ่งของโลก

ก่อนที่นครวัด นครธมจะถูกสร้างขึ้น ประเทศกัมพูชาเดิมคือ อาณาจักรฟูนัน อันเป็นอาณาจักรเริ่มแรก และเป็นช่วงเวลาศาสนาพราหมณ์-ฮินดูเริ่มแผ่ขยายอิทธิพลจากแดนภารตะ หรือประเทศอินเดียในปัจจุบัน ไปยังดินแดนต่างๆ รวมถึงดินแดนแห่งนี้ด้วย ครั้นเมื่ออาณาจักรฟูนันล่มสลาย ก็เกิดเป็นอาณาจักรเจนละขึ้น ประมาณพุทธศตวรรษที่ 12

จนกระทั่งมาถึงพุทธศตวรรษที่ 14 พระเจ้าชัยวรมันที่ 2 (ปรเมศวร) ได้นำความเชื่อในลัทธิเทวราชามาจากชวา คือ ยกย่องกษัตริย์เป็นตัวแทนของเทพเจ้าในโลก โดยสร้างเทวาลัยเพื่อถวายแก่เทพเจ้าของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู อันเป็นจุดเริ่มต้นอาณาจักรพระนคร (Angkor) หรือเรียกว่า อาณาจักรขอม นอกจากนี้ความเชื่อดังกล่าวยังส่งผลให้การสร้างปราสาทกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของกษัตริย์แห่งอาณาจักรขอมทุกพระองค์ ทำให้ประเทศกัมพูชามีปราสาทมากมาย

กลางพุทธศตวรรษที่ 17 พระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 (บรมวิษณุโลก) ทรงเป็นกษัตริย์ผู้ปฏิรูปศาสนาด้วยความศรัทธาในพระวิษณุ (พระนารายณ์) จึงมีพระประสงค์สร้างปราสาทนครวัด เพื่อถวายแด่พระวิษณุ และใช้เป็นราชสุสานเก็บพระศพของพระองค์ โดยพระองค์เชื่อว่าเมื่อสวรรคตแล้ว วิญญาณจะมาสถิต ณ ปราสาทแห่งนี้ จึงเป็นเหตุให้ปราสาทแห่งนี้หันหน้าไปทางทิศตะวันตก ซึ่งเป็นทิศแห่งความตาย ตามความเชื่อของชาวขอมโบราณ ดังนั้นนครวัดจึงเป็นทั้งเทวาลัย สำหรับประดิษฐานเทวรูปเพื่อประกอบพิธีกรรม และเป็นทั้งมฤตกาพย์

¹ อาจารย์ประจำภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สำหรับบรรจุกุศพ และอัฐิ

การก่อสร้างนครวัดคาดว่าใช้ระยะเวลาานานกว่า 30 ปี ตลอดรัชสมัยของพระองค์ แม้ว่าพระองค์สิ้นพระชนม์ไปแล้ว กษัตริย์องค์ต่อมาก็ยังคงมีการดำเนินการก่อสร้างต่อจนแล้วเสร็จในสมัยดริภวณาทิตยวรมันวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างเป็นหินทราย ซึ่งมีจำนวนหลายล้านลูกบาศก์เมตร และการจัดวางแผนผังปราสาทนครวัด ก็มาจากคติความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ด้วยการจำลองรูปแบบปราสาทประธานองค์ใหญ่ตรงกลางเป็นภูเขาพระสุเมรุ อันเป็นที่อยู่ของเหล่าทวยเทพ ส่วนปราสาทองค์เล็กที่อยู่ ล้อมรอบทั้งสี่ทิศ เปรียบเสมือนภูเขาน้อยใหญ่ที่อยู่ล้อมรอบเขาพระสุเมรุ และสระน้ำที่ล้อมรอบด้านนอกองค์ปราสาทเปรียบประหนึ่งมหาสมุทรที่ล้อมรอบเขาพระสุเมรุ จากรูปแบบการสร้างปราสาทนครวัดแสดงให้เห็นถึงสัญลักษณ์ของระบบสุริยจักรวาล โดยมีองค์ปราสาทใหญ่เป็นศูนย์กลางของโลกและจักรวาล

นครวัด (Angkor Wat)

ส่วนเทวรูป และรูปแกะสลักต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในปราสาท สร้างขึ้นจากคติความเชื่อของนิกายไวษณพในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ซึ่งนับถือพระวิษณุเป็นใหญ่ และพระสุริยวรมันที่ 2 ก็ทรงมีความศรัทธาอย่างมาก โดยพระองค์เชื่อว่าตัวของพระองค์เองเป็นพระวิษณุที่อวตารลงมาปกครองดูแลโลกมนุษย์

ดังนั้นเทวรูปและรูปแกะสลักต่างๆ จึงเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระสุริยวรมันที่ 2 อันเป็นตัวแทนของกษัตริย์ และเกี่ยวกับเรื่องราวมายณะ อันเป็นตัวแทนของเทพเจ้า

พระวิษณุภายในปราสาทนครวัด

เมื่อพระสุริยวรมันที่ 2 เสด็จสวรรคตก็นำพระศพมาฝังไว้ใต้ฐานเทวรูป ณ ปราสาทปราสาทองค์กลาง เพื่อให้ดวงวิญญาณหลอมรวมกับเทพเจ้าอีกครั้ง และได้รับพระราชทานนามหลังสวรรคตว่า “บรมวิษณุโลก” อีกทั้งปราสาทก็ถูกเรียกว่า “พระ-วิษณุโลก” ส่วนชื่อ “นครวัด” ถูกเรียกขานกันภายหลัง เมื่ออาณาจักรขอมเสื่อมสลายลงปราสาทต่างๆ ก็ถูกปล่อยให้รกร้าง จนกระทั่งในปี พ.ศ.2129 นักบวชชาวโปรตุเกส มีชื่อว่า อันโตนิโอ ดา มักดาลานา (Antonio da Magdalena) ได้ค้นพบนครวัดแห่งนี้เป็นครั้งแรก แต่ผู้ที่ทำให้นครวัดเป็นที่รู้จักจนกลายเป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลกคือ อองรี มูโฮท์ (Henpi Mouhot) นักสำรวจชาวฝรั่งเศส ปัจจุบันนครวัดตั้งอยู่ที่เมืองเสียมราฐ (เสียมเรียบ) ในประเทศกัมพูชา

แม้ว่าประเทศกัมพูชาจะมีปราสาทอยู่มากมาย แต่ก็ไม่มีปราสาทปรางค์ใดที่ยิ่งใหญ่ไปกว่าปราสาทนครวัดแห่งนี้ อีกทั้งเรื่องราวความศรัทธาอันเป็นพลังที่ทำให้เกิดสิ่งมหัศจรรย์ที่มาจากแรงงานของมนุษย์จนเป็นเทวलयนามว่า “นครวัด” หรืออาจ

เรียกนครวัดแห่งนี้ได้ว่าเป็น “นครแห่งความศรัทธา” นอกจากนั้นนครธม (Angkor Thom) ก็เป็นอีกแห่งหนึ่งที่มีความมหัศจรรย์ไม่แพ้ไปกว่านครวัด แล้วติดตามต่อฉบับหน้านะคะ

บรรณานุกรม

ธนะบูล แฉ่มกระจ่าง. ม.ป.ป. “นครวัด นครธม 1 ใน 7 สิ่งมหัศจรรย์ของโลกที่กัมพูชา”, **Trips Magazine Special Issue**, 24-59.

นครวัด (ออนไลน์) สืบค้นจาก : <http://th.wikipedia.org> [21 เมษายน 2550]

พระสุริยวรมันที่ 2 (ออนไลน์) สืบค้นจาก : <http://th.wikipedia.org> [21 เมษายน 2550]

อาณาจักรขอม (ออนไลน์) สืบค้นจาก : <http://th.wikipedia.org> [21 เมษายน 2550]

